

Pedagogisch pakket

Gemeenschappelijke informatie 10- tot 14-jarigen en 15- tot 18-jarigen (voor leerkrachten)

ALGEMEEN THEMA:

"DE VERJAARDAG VAN HET *VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND*" -

TEKEN EEN RECHT...

1 - Algemene aanwijzingen

Het thema van dit jaar heeft als doel kinderen en jongeren bewust te maken van de problematiek van de rechten van het kind en hen duidelijk te maken hoeveel belang de Europese Unie en de internationale gemeenschap aan dit onderwerp hechten. Het thema wil hen er eveneens toe aanzetten na te denken over de rol die ieder van ons kan en moet spelen met het oog op de eerbiediging van deze rechten.

Verder draagt deze wedstrijd bij tot **de ontwikkeling van een Europees burgerschap** door kinderen en jongeren kennis te laten maken met de rol die de Europese instellingen op het vlak van de verdediging van de grondrechten en de rechten van het kind spelen.

2 - Situering van het probleem voor beide leeftijdsgroepen

2, 1 - Het Verdrag inzake de rechten van het kind bestaat 20 jaar

2, 1, 1 - Een verjaardag die ons allen aanbelangt

Het "*Verdrag inzake de rechten van het kind*", dat in 1989 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties is aangenomen, bestaat twintig jaar. Dit **Verdrag** is een **internationale overeenkomst**. Het feit dat de tekst door bijna alle lidstaten van de VN¹ is geratificeerd, toont aan dat de internationale gemeenschap zich bewust wordt van de noodzaak om kinderen een bijzondere bescherming te bieden.

Door deze verjaardag met kinderen te vieren, wordt bevestigd dat dit Verdrag ook hen aanbelangt. Het is een bewijs dat kinderen en jongeren bereid zijn om er, samen met volwassenen, **voor te ijveren** dat de in dit Verdrag bekrachtigde rechten concreet van toepassing zijn voor alle kinderen in de wereld.

2, 2 - Het Verdrag inzake de rechten van het kind past in de algemene context van de mensenrechten

In het "*Verdrag inzake de rechten van het kind*" worden geen nieuwe rechten vastgelegd die in het bijzonder voor kinderen zouden gelden. Kinderen zijn immers ook mensen. Kinderen hebben evenwel behoefte aan een **bijzondere bescherming** om ervoor te zorgen dat zij daadwerkelijk aanspraak kunnen maken op deze rechten die aan iedereen zijn toegekend en in dit Verdrag worden gespecificeerd. De staten die het Verdrag hebben geratificeerd, verbinden zich ertoe deze rechten te waarborgen bij alle maatregelen die ze nemen.

---

¹ Slechts twee landen, de Verenigde Staten van Amerika en Somalië, hebben het Verdrag niet geratificeerd, maar wel ondertekend. Een overzicht van de stand van de ratificatieprocedures en het door de staten geformuleerde voorbehoud is terug te vinden op de volgende websites:
http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&lang=fr (in het Frans) en http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&lang=en&clang=en (in het Engels).

2,3 - De rechten van de mens

2, 3, 1 - Iedere mens heeft rechten en moet de rechten van anderen eerbiedigen

In de loop van de geschiedenis heeft de mens steeds opnieuw bevestigd dat ieder menselijk wezen, ongeacht zijn afkomst, maatschappelijke positie of achtergrond, rechten heeft die niet kunnen worden miskend zonder de essentie van het menselijk bestaan in twijfel te trekken.²

Deze rechten zijn de **grenzen** die door filosofen of profeten aan **het optreden van een staat** worden gesteld. Zij vormen **voor elk individu** ook een **morele verplichting** die garant staat voor de **rechten van de andere**.

Door de industriële revolutie en de gevolgen daarvan is duidelijk geworden dat er voor de concrete tenuitvoerlegging van de *rechten van de mens* een aantal noodzakelijke voorwaarden nodig waren. Men noemt deze nieuwe rechten "*economische, sociale en culturele rechten*".

2, 3, 2 - Deze rechten zijn vastgelegd in een verklaring

Verschillende "*mensenrechtenverklaringen*" hebben elkaar opgevolgd³. Met de **Universele Verklaring van de rechten van de mens**⁴, die in 1948 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties is aangenomen, hebben de staten "*zich er plechtig toe verbonden om, in samenwerking met de Organisatie van de Verenigde Naties, overal de eerbied voor en de inachtneming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden te bevorderen*"⁵.

De rechten van de mens, die in bovengenoemde verklaring zijn vastgelegd, vormen niet alleen een morele verplichting voor ieder individu die de rechten van de andere waarborgt, maar ook voor de ondertekenende staten: deze rechten zijn nog geen wettelijke verplichting.

2, 3, 3 - Deze rechten zijn universeel, onvervreemdbaar, ondeelbaar en onaantastbaar

De rechten van de mens zijn **universeel**. Alle culturen en beschavingen hebben een gemeenschappelijke basis van beginselen en de diverse verklaringen zijn slechts verzamelingen van die beginselen.

De rechten van de mens zijn **onvervreemdbaar**: ze mogen niet ontkend, aangetast of verworpen worden.

De rechten van de mens zijn **ondeelbaar**: ze zijn stuk voor stuk belangrijk en het is niet mogelijk om ervoor te kiezen om slechts een aantal van deze rechten te eerbiedigen.

De rechten van de mens zijn **onaantastbaar**: ze kunnen niet tijdelijk worden opgeschort, tenzij in zeer uitzonderlijke situaties.

2, 4 - Europa en de rechten van de mens

De eerbiediging van de rechten van de mens is een grondbeginsel van de Europese constructie.

2, 4, 1 - In de Raad van Europa

---

² Het werk van Jeanne HERSCH, "*Birthright of Man/Le droit d'être un homme*", J.C.Lattès/UNESCO, Parijs, 1968, bevat een groot aantal bijzonder verhelderende citaten.

³ De **Onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten van Amerika** van 4 juli 1776 en de daaropvolgende **Verklaring van de rechten van de mens en van de burger** van 26 augustus 1789 in Frankrijk zijn de oudste mensenrechtenverklaringen.

⁴ <http://www.amnesty.nl/uvrm/>

⁵ Preambule van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Het **Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden**⁶, dat in 1950 door de Raad van Europa is aangenomen, en het **herziene Europees Sociaal Handvest**⁷ van 1996 zijn op dit moment de meest volledige en uniforme teksten over de mensenrechten.

Het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens is een **internationale overeenkomst** die verplichtingen schept voor de staten die het hebben geratificeerd. Het **Europees Hof voor de rechten van de mens** in Straatsburg ziet toe op de naleving van de bepalingen van het Verdrag. Elke natuurlijke of rechtspersoon die van mening is dat zijn rechten door een van de lidstaten van de Raad van Europa worden geschonden, kan bij het Hof een procedure aanhangig maken wanneer alle rechtsmiddelen in zijn eigen land uitgeput zijn.

2, 4, 2 - Het specifieke optreden van de Europese Unie

In het **Handvest van de grondrechten van de Europese Unie**⁸, dat voor het eerst in 2000 en later opnieuw in 2007 is afgekondigd, zijn de voornaamste aspecten uit alle voorgaande Europese teksten in één korte tekst gebundeld. Met de inwerkingtreding van het **Verdrag van Lissabon**, dat momenteel wordt geratificeerd en waarvan het Handvest een bijlage is, krijgt het document een bindend karakter. Het **Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten**⁹, dat in 2007 in Wenen is opgericht, verleent de instellingen en de bevoegde instanties van de Unie en haar lidstaten bijstand en expertise op het gebied van de grondrechten bij de tenuitvoerlegging van het Gemeenschapsrecht.

2, 5 - Waarom specifieke rechten voor kinderen?

Het idee dat de rechten van de meest kwetsbare groep in de samenleving bijzondere bescherming behoeven, heeft pas laat vorm gekregen. Pas in de 20^e eeuw heeft de internationale gemeenschap hiermee voorzichtig een begin gemaakt.

2, 5, 1 - Kort historisch overzicht van het ontstaan van het Verdrag inzake de rechten van het kind

▪ Van "intentieverklaringen"...

In 1948 wordt in de **Universele Verklaring van de Rechten van de Mens** het voornemen opgenomen om de rechten van het kind te erkennen en te beschermen. De verklaring benadrukt inderdaad dat *"moeder en kind recht hebben op bijzondere zorg en bijstand"* en erkent het gezin als *"de natuurlijke en fundamentele groepseenheid van de maatschappij"*.

In 1959 nemen de Verenigde Naties een **Verklaring van de rechten van het kind** aan, een beknopte tekst waarin wordt bevestigd dat *"mannen en vrouwen uit alle landen zich ertoe verbinden in ieder opzicht aan deze verplichting te voldoen, aangezien de mensheid het zich verschuldigd is om kinderen het beste van zichzelf te geven..."*.

▪ ... tot een Verdrag dat bindend is voor de ondertekenende partijen

---

⁶ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=005&CM=8&DF=7/8/2008&CL=ENG> (in het Engels)

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=005&CM=8&DF=7/8/2008&CL=FRE> (in het Frans)

⁷ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=163&CM=1&DF=6/13/2008&CL=FRE> (in het Frans)

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=163&CM=1&DF=6/13/2008&CL=ENG> (in het Engels)

⁸ http://www.europarl.europa.eu/charter/default_nl.htm (in alle talen van de Europese Unie)

⁹ http://europa.eu/agencies/community_agencies/fra/index_nl.htm

In 1989 neemt de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties eindelijk het **Verdrag inzake de rechten van het kind**¹⁰ aan. De overeenkomst is vanaf 2 september 1990 juridisch bindend voor de ondertekenende staten. In de tekst worden de universele en internationaal erkende normen vastgelegd die aan de basis liggen van de definitie van de rechten van het kind op internationaal niveau. Het Verdrag herneemt niet alleen een aantal rechten die reeds in de **Universele Verklaring van de Rechten van de Mens** waren opgenomen, maar versterkt deze rechten ook en verduidelijkt de toepassing ervan in het geval van kinderen.

Het *Verdrag inzake de rechten van het kind* bevat een uitgebreide waaier van rechten: culturele, economische, politieke, sociale en burgerrechten. Deze beantwoorden aan de volgende drie criteria: bescherming, voorzorg en participatie. Het is **een internationale overeenkomst. Het is vandaag een juridisch bindend instrument dat betrekking heeft op alle kinderen**¹¹.

Het **Comité inzake de rechten van het kind**, dat door artikel 43 van het Verdrag in het leven is geroepen, komt sinds 1991 samen in Genève. Dit Comité bestaat uit onafhankelijke deskundigen die toezien op de toepassing van het Verdrag door de ondertekenende staten. Alle landen die het Verdrag geratificeerd hebben, moeten het Comité verslagen voorleggen over de tenuitvoerlegging van de rechten van het kind. Al tijdens zijn eerste bijeenkomst in 1991 heeft het Comité richtlijnen opgesteld om de staten te helpen bij het voorleggen en opstellen van hun verslagen. Daarin moet nader worden ingegaan op de moeilijkheden waarmee de staten bij de tenuitvoerlegging van het Verdrag worden geconfronteerd. Daarnaast vraagt het Comité aan de landen om hun prioriteiten en doelstellingen voor de toekomst toe te lichten. Van de staten wordt ook gevraagd om bij hun verslagen wetteksten en statistische gegevens te voegen.¹²

Het in 1997 opgerichte **Europees netwerk van ombudsmannen voor kinderen** (*European Network of Ombudsmen for Children*¹³) bestaat uit onafhankelijke kantoren in de verschillende Europese landen die inspanningen leveren om de rechten van het kind te bevorderen. Hun samenwerking vergemakkelijkt het gemeenschappelijk gebruik van strategieën en maakt het mogelijk om de toepassing van het **Verdrag inzake de rechten van het kind** op de voet te volgen.

2, 5, 2 - Het Verdrag: voorstelling en analyse¹⁴

Het Verdrag bestaat uit 54 artikelen en 2 facultatieve aanvullende protocollen. In de tekst worden de fundamentele rechten van alle kinderen in de wereld gedefinieerd.

- **In het Verdrag worden de uitvoeringsmaatregelen van de diverse bepalingen vastgelegd.**
- **Het Verdrag bevat een definitie van het begrip "kind"**

Overeenkomstig artikel 1 van het Verdrag inzake de rechten van het kind wordt als kind beschouwd **"ieder mens jonger dan 18 jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder wordt bereikt"**. **Een kindsoldaat, een kind dat op de vlucht is, een uitgebuit, verkracht of ontheemd kind, in welk continent ook en uit om het even welk cultureel milieu... zo' kind is en blijft volgens het Verdrag inzake de rechten van het kind een kind tot zijn achttiende verjaardag en geniet derhalve een bijzonder bescherming.**

¹⁰ Op de onderstaande webpagina kan je de stand van het ratificatieproces van het Verdrag en de bijbehorende protocollen volgen: http://www.unhcr.ch/french/html/menu3/b/k2crc_fr.htm Cf. [page 1](#)

¹¹ Het [Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden](#) heeft dezelfde juridische waarde, maar is enkel van toepassing in de Europese landen die lid zijn van de Raad van Europa.

¹² Meer informatie over dit onderwerp is terug te vinden op de volgende website: <http://www2.ohchr.org/french/bodies/crc/> (beschikbaar in het Engels, het Spaans en het Frans).

¹³ <http://crin.org/enoc/index.asp>

¹⁴ Leerkrachten/begeleiders kunnen voor een gedetailleerde analyse en nuttige tips terecht op de nationale websites van UNICEF: <http://www.unicef.org/>.

- **In het Verdrag worden 3 grondbeginselen vastgelegd:**
  - het recht om te leven, te overleven en zich te ontwikkelen;
  - de superioriteit van de belangen van het kind;
  - het recht om deel te nemen.
- **Het Verdrag verduidelijkt de burgerrechten en fundamentele vrijheden van kinderen**

Het Verdrag bevat 3 artikelen over het recht van het kind op een naam en een identiteit. Daarnaast worden in de tekst alle burgerrechten en vrijheden opgenomen die in de verschillende internationale verklaringen en verdragen inzake de rechten van de mens zijn vastgelegd. Om de toepassing van deze rechten en vrijheden te garanderen, worden hiervoor eveneens minimumnormen gedefinieerd.

- **Het Verdrag bevestigt het belang van het gezin**

De tekst onderstreept het recht van ieder kind om samen met zijn gezin te leven en, indien nodig, met zijn gezinsleden herenigd te worden.

In het Verdrag wordt uitdrukkelijk erkend dat het in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ouders is om hun kinderen op te voeden en moedigt hen aan om met hun kinderen te praten over de rechten die hen toekomen.

- **Het Verdrag definieert minimumnormen inzake welzijn en gezondheid**

De tekst bevat een aantal rechten die voortvloeien uit het beginsel van het **recht op leven**: het recht op aangepaste voeding, huisvesting, toegang tot water en de nodige gezondheidszorg.

Daarenboven bevat het Verdrag enkele specifieke artikelen die betrekking hebben op de behoeften van vluchtelingenkinderen, kinderen met een handicap en kinderen uit minderheidsgroepen.

- **Het Verdrag bevestigt het recht van ieder kind op onderwijs en cultuur**

- **Het Verdrag hecht bijzonder belang aan de bescherming van kinderen**

In de tekst wordt duidelijk de nadruk gelegd op het recht op bescherming tegen iedere vorm van geweld, mishandeling, verwaarlozing en uitbuiting. Het Verdrag voorziet in een bijzondere bescherming bij gewapende conflicten, alsook in een bescherming tegen de ongepaste behandeling van kinderen in gevangenschap.

Het Verdrag neemt het universaliteitsbeginsel over (rechten gelden voor iedereen): alle kinderen hebben dezelfde rechten, ongeacht hun afkomst.

Het Verdrag herinnert er eveneens aan dat kinderen de plicht hebben om **de rechten van anderen te eerbiedigen**, zowel van andere kinderen als van volwassenen en met name die van hun ouders.

- **De staten staan borg voor de effectieve tenuitvoerlegging van deze rechten**

Door het Verdrag te ondertekenen en te ratificeren, hebben de regeringen zich er niet alleen toe verbonden om de rechten van het kind te verdedigen en te garanderen, maar ook om deze verbintenissen na te komen ten aanzien van de internationale gemeenschap.

2, 6 - Relevantie en noodzaak van het Verdrag inzake de rechten van het kind

2,6, 1 - Deze rechten worden ook vandaag nog al te vaak met voeten getreden¹⁵

---

¹⁵

http://europa.eu/legislation_summaries/human_rights/fundamental_rights_within_european_union/r12555_nl.htm

Zelfs in de ontwikkelde landen in de Europese Unie zijn er **kinderen die honger lijden**. Hun gezinnen leven onder de armoedegrens. Wereldwijd raakt een derde van alle kinderen gedurende hun eerste vijf levensjaren in meer of mindere mate ondervoed.¹⁶

In sommige landen **worden kinderen gedwongen te werken**. Dit werk gebeurt vaak in gevaarlijke omstandigheden, ontnemt hen de kans om **naar school gaan** of zorgt ervoor dat ze een ernstige achterstand oplopen. Dit geldt voor 218 miljoen kinderen jonger dan vijftien jaar.

In landen in oorlog kunnen kinderen **ingelijfd worden als soldaten**, gevangen genomen worden, ... Volgens schattingen van de Verenigde Naties zijn er vandaag ongeveer 300 000 kindsoldaten actief.

In bepaalde landen worden kinderen als **gewone gevangenen** behandeld. Hier en daar kunnen ze zelfs ter dood veroordeeld worden.

Elders worden kinderen **uitgebuit** door volwassenen of door armoede en honger gedwongen om te bedelen of zich te prostitueren.

Sommige kinderen worden **mishandeld**, soms ook door gezinsleden.

2, 6, 2 - Het Verdrag inzake de rechten van het kind onder de aandacht brengen

Deze verjaardag is niet alleen een uitgelezen gelegenheid om de **nadruk te leggen op het actuele karakter van het Verdrag**, maar ook om eraan te herinneren dat er instrumenten bestaan om gevallen van schendingen van de rechten van het kind te bestrijden. Het is noodzakelijk om **van de ondertekenende staten te eisen dat zij werk maken van de in het Verdrag voorziene concrete maatregelen**.

2, 7 - De rol van de Europese Unie

De Europese Unie heeft zich in artikel 29 van het Verdrag betreffende de Europese Unie¹⁷ en in artikel 24 van het Handvest van de grondrechten als taak gesteld om kinderen te beschermen. Haar besluiten, die in de wetgeving van de 27 lidstaten van de Unie zijn omgezet, vormen het belangrijkste geheel van regels inzake de bescherming van het kind in de wereld¹⁸.

Naar een strategie voor de rechten van het kind

In een mededeling van 26 januari 2005 heeft de voorzitter van de Europese Commissie de "strategische doelstellingen 2005-2009" van de Europese Unie als volgt gedefinieerd: "*Een bijzondere prioriteit is de effectieve bescherming van de rechten van kinderen, zowel tegen economische exploitatie als tegen alle vormen van misbruik, waarbij de Unie een lichtend voorbeeld moet zijn voor de rest van de wereld...*".

In de mededeling van de Europese Commissie van 4 juli 2006 worden de hoofdlijnen van een Europese strategie vastgelegd.¹⁹

"De Unie kan de lidstaten helpen om de rechten van het kind tot onderdeel van hun optreden te maken op bepaalde gebieden, en hun een kader bieden waarbinnen de lidstaten van elkaar kunnen leren door de vele goede praktijken die er in de Unie zijn, van elkaar over te nemen. Een dergelijke benadering op basis van brede en gecoördineerde actie zou een toegevoegde waarde betekenen voor de inspanningen van de lidstaten en zou de erkenning en eerbiediging van de beginselen van het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind binnen en buiten de Unie bevorderen."

---

¹⁶ De Europese Unie heeft besloten om 2010 uit te roepen tot Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=637>

¹⁷ http://europa.eu/abc/treaties/index_nl.htm

¹⁸ Op de volgende website vind je een overzicht van alle door de Europese Unie genomen bepalingen (beschikbaar in alle talen): http://eur-lex.europa.eu/nl/dossier/dossier_30.htm.

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006DC0367:NL:NOT>

De Europese Unie verbindt zich ertoe om de bescherming van de rechten van de meest kwetsbare groepen in de samenleving en met name van kinderen te organiseren en te garanderen.

Door samen met leerkrachten, de Europese samenleving en alle kinderen in Europa de twintigste verjaardag van het *Verdrag inzake de rechten van het kind* te vieren, draagt ieder van hen bij tot de effectieve tenuitvoerlegging van het Verdrag, in heel Europa en in de rest van de wereld.

3 - Conceptuele benadering: het ontdekken van de rechten van het kind is een *bevoorrechte* manier om de rechten van de mens te leren kennen

3, 1 - Van concrete naar meer algemene situaties om geleidelijk inzicht te verwerven in bepaalde begrippen

Gezien het specifieke karakter van het onderwijs over de mensenrechten doet de leerkracht er goed aan voor een pedagogische benadering te kiezen waarbij het respect voor het individu centraal staat: dit impliceert dat er ruimte is voor wederzijds respect en aandacht in de relatie tussen de leerkracht en de kinderen en tussen de volwassenen in de omgeving van het kind.

Dit onderwijs maakt deel uit van een proces dat op jonge leeftijd wordt aangevat en gedurende het hele leven wordt voortgezet. Hoe kinderen het begrip "mensenrechten" begrijpen, is afhankelijk van hun leeftijd. Het is van belang dat ouders en leerkrachten de thema's die ze aan de orde stellen, de antwoorden die ze op de vragen van kinderen geven en de methoden die ze hiervoor gebruiken steeds aanpassen aan de rijpheid van het kind.

De deelname aan deze wedstrijd vormt een hoogtepunt in dit proces, dat door de internationale herdenking van het ontstaan van het Verdrag wordt gerechtvaardigd en waarbij gedurende een korte periode de volledige onderwijswereld wordt betrokken, maar **is tegelijkertijd onderdeel van een permanent onderwijsproces**.

3, 2 - Verschillende stappen en strategieën van het onderwijs over de mensenrechten

- **Van jongs af aan: een onderwijs dat gericht is op het ontmoeten van de andere en het ontdekken van de rechten van andere kinderen...**

Elke vorm van onderwijs heeft tot doel kinderen te helpen bij het **vormen van een eigen identiteit**. Een groter zelfbewustzijn gaat gepaard met het ontdekken van verschillen. "Identiteit" en "openstaan voor verschillen" zijn complementaire begrippen. De ontwikkeling van een eigen identiteit stelt ieder individu in staat om niet alleen zichzelf, maar ook **de andere** een naam te geven en zijn sociale, etnische, regionale, seksuele of generatiegebonden verschillen **te erkennen**.

De vorming van een eigen identiteit staat synoniem met het ontdekken van alles wat het ene individu met het andere verbindt, in en door zijn verschillen. Dit is de eerste stap in het onderwijs over de rechten van de mens: **het eerbiedigen van elk individu en van de rechten van de andere**.

Voor jonge kinderen zal deze "andere" meestal een ander kind zijn dat het in familiekring, in het kinderdagverblijf, op school of op straat ontmoet. Het kind zal met andere kinderen in contact komen: het moet leren deze andere kinderen te respecteren, ondanks hun verschillen.

Spelenderwijs kennismaken met de noodzaak om gemeenschappelijke regels na te leven, is ook al op zeer jonge leeftijd een goede manier om kinderen voor te bereiden op de betekenis van het begrip "wet".

- **Vanaf 10 jaar: ontdekken wat wetten zijn**

Vanaf de vroege puberteit moet de benadering van de rechten van de mens gericht zijn op het ontdekken van de "interculturele dialoog" die in een groot aantal scholen in onze Europese landen een noodzaak is.²⁰

Vanaf de leeftijd van elf jaar is het belangrijk dat de leerlingen kennismaken met teksten over de eerbiediging van de mensenrechten. Het bestuderen van het *Verdrag inzake de rechten van het kind* maakt het mogelijk om nader in te gaan op concrete situaties die nauw aansluiten bij de zorgen en de kennis van kinderen en dus om de te verwerven kennis te verinnerlijken.²¹

Het is van cruciaal belang dat kinderen begrijpen dat de in het Verdrag vastgelegde rechten universele rechten zijn die op alle kinderen van toepassing zijn, ongeacht hun taal, cultuur of godsdienst. Ze moeten beseffen dat deze rechten ook voor andere kinderen gelden en dat het de plicht van ieder van ons is om deze rechten te eerbiedigen.

- **Vanaf 15 jaar: de juridische beginselen en mechanismen van de bescherming van de rechten van elk individu kennen en begrijpen**

De jongeren moeten begrijpen wat de beginselen **universaliteit, onschendbaarheid, ondeelbaarheid en onaantastbaarheid** van de rechten van de mens betekenen.

Ze moeten begrijpen dat deze rechten boven **alle culturen** en filosofische of religieuze overtuigingen staan. **Zowel de rechten van het kind als de rechten van de mens zijn universeel: ze zijn het kenmerk bij uitstek van ons gemeenschappelijk mens-zijn.**

De jongeren kunnen en moeten begrijpen wat het **verschil** is tussen een **verklaring**, waarin een algemeen beginsel wordt geformuleerd, en een **verdrag**, dat een overeenkomst is die verplichtingen inhoudt voor de ondertekenende staten.²²

Door erop te wijzen dat zowel de rechten van het kind als de rechten van de mens in het algemeen in de eerste plaats de rechten van de ander zijn die door ieder van ons geëerbiedigd moeten worden, zullen de jongeren begrijpen dat het de taak is van de staten om de rechten van alle personen op hun grondgebied concreet ten uitvoer te leggen.

3, 3 - De mensenrechten zijn een absolute prioriteit voor de Europese Unie

Deze wedstrijd is een uitgelezen gelegenheid om de aandacht te vestigen op de bijzondere rol en de plaats van Europa met het oog op het bevorderen en verdedigen van de mensenrechten.

Europa is herenigd. De Europese Unie is tot stand gekomen op basis van gedeelde waarden, waarvan het bevorderen van de rechten van de mens de belangrijkste is. Deze rechten zijn geen Europese uitvinding: ze zijn universeel en behoren toe aan de hele mensheid.

De Europeanen hebben lessen getrokken uit hun geschiedenis en zijn zich bewust van het belang van de dialoog en de eerbiediging van de rechten van anderen. Daarom **beschikt de Europese Unie over**

---

²⁰ Het *Witboek over de interculturele dialoog* van de Raad van Europa bevat nuttige definities en mogelijke strategieën voor de totstandkoming van deze dialoog. De tekst is beschikbaar in het Engels:

http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/Source/White%20Paper_final_revised_EN.pdf en in het Frans:

http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/Source/White%20Paper_final_revised_FR.pdf.

Voor voorbeelden van beproefde methoden kan je terecht op de volgende website van de Raad van Europa:

http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/goodpractice_FR.asp.

²¹ De website van UNICEF is ook beschikbaar in het Arabisch: <http://www.unicef.org/arabic/>. Als er in de groep of in de klas kinderen zijn die Arabisch spreken, kan het interessant zijn om de homepage samen te bekijken. De kinderen die Arabisch kunnen lezen en begrijpen, zullen door de andere kinderen bewonderd worden. Dit concrete voorbeeld zal ertoe bijdragen dat ze sneller begrijpen dat de rechten van het kind en dus de rechten van de mens universeel zijn.

²² Cf. supra 2, 5, 1.

een uniek geheel van juridische instrumenten om elk individu en met name de meest kwetsbare groepen in de samenleving te beschermen.

Wat de mensenrechten betreft, is **Europa** een **voorbeeld** op het gebied van de **tenuitvoerlegging van deze universele beginselen**, die echter altijd nog kunnen worden verbeterd en verduidelijkt.

4 - Didactische aanpak: algemeen

4, 1 - Bronnen en bibliografie

- **Directe links naar webpagina's** (meestal meertalig, tenzij anders aangegeven) met informatie over de verschillende onderwerpen. Hier kunnen eveneens de belangrijkste documenten gedownload worden **die in het eerste deel van dit didactisch pakket** worden genoemd. Het **Verdrag inzake de rechten van het kind** is in alle talen van de Europese Unie beschikbaar op de website van deze wedstrijd.
- Websites van de Europese Unie (<http://europa.eu.int>) en van de Raad van Europa (<http://www.coe.int>).
- Op de website over de mededeling "**Naar een strategie inzake de rechten van het kind**" (http://europa.eu/legislation_summaries/human_rights/fundamental_rights_within_european_union/r12555_nl.htm) staan talrijke nuttige tips voor leerkrachten. De volgende website (http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/children/fsj_children_intro_en.htm) bevat links naar een voor kinderen bedoelde versie van deze mededeling: "*Jij en de EU! Het kinderrechtenbeleid van de Europese Commissie: wat houdt het in en wat is jouw mening*". Deze brochure kan in 20 Europese talen gedownload worden.
- Op de internationale website van UNICEF (<http://www.unicef.org/>) zijn de links naar de webpagina's van de belangrijkste nationale comités van de organisatie terug te vinden, evenals van de voornaamste organisaties²³ die de rechten van het kind bevorderen en verdedigen. Je vindt er speciale pagina's voor kinderen die van pas kunnen komen bij het behandelen van dit thema. Op dit adres (http://www.unicef.org/french/crc/index_30160.html) staat een multimediale presentatie in het Engels over het Verdrag inzake de rechten van het kind.
- De werken van Janusz KORCZAK en Jeanne HERSCH²⁴. Haar werk "*Birthright of Man*"²⁵ is een prachtige bloemlezing van overdenkingen van de mensheid over de mensenrechten.

4, 2 - Pedagogische benadering

- Het is in het kader van deze wedstrijd niet mogelijk om in detail in te gaan op alle onderwerpen die in de hieraan voorafgaande korte samenvatting zijn aangestipt. De jongeren die aan de wedstrijd deelnemen, moeten uiteraard vertrouwd gemaakt worden

---

²³ Met name van het *Child Rights Information Network (CRIN – Informatienetwerk over de kinderrechten)*, <http://www.crin.org/index.asp>.

²⁴ Jeanne HERSCH en Janusz KORCZAK zijn twee markante figuren die zich hebben ingezet voor de verdediging van kinderen en een grote bijdrage hebben geleverd tot het ontstaan van de rechten van het kind. De biografie en bibliografie van Jeanne Hersch zijn beschikbaar in het Duits, het Engels en het Frans op Wikipedia (http://fr.wikipedia.org/wiki/Jeanne_Hersch) of op <http://www.aidh.org/>. De biografie en bibliografie van Janusz KORCZAK en links naar andere websites over hem in het Duits, het Engels, het Frans en een aantal andere talen zijn terug te vinden op het volgende adres: <http://www.aidh.org/korczak/>. Zijn volledige werk is beschikbaar in het Pools ("*Janusz KORCZAK DZIELA*", Institut Badań Edukacyjnych, Institut Badań Literackich PAN i Międzynarodowe Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka — Komitet redakcyjny: Aleksander Lewin, przewodniczący, Hanna Kirchner i Stefan Woloszyn; Marta Ciesielska, sekretarz — Oficyna Wydawnicza Latona, Warszawa, 1992). Vele van zijn boeken zijn in meerdere EU-talen vertaald.

²⁵ Jeanne HERSCH, "*Birthright of Man/Le droit d'être un homme*", J.C.Lattès/UNESCO, Parijs, 1968.

met de mensenrechten en moeten de geschiedenis van de Europese constructie in grote lijnen kennen.²⁶

- Gezien het specifieke karakter van het onderwerp wordt bij voorkeur in kleine groepen gewerkt.
- De leerkracht/leider moet de jongeren zoveel mogelijk kennis bijbrengen: dit kan door hen telkens het adres van een referentiewebsite te geven of door zelf extra informatie te verstrekken.
- De groepjes van telkens 4 jongeren worden bij het uitvoeren van de opdrachten door een volwassene begeleid (ouder, verantwoordelijke van een gespecialiseerde vereniging of een andere geschikte persoon). De deelname van personen van buiten het onderwijs ligt volledig in de lijn van de aanbevelingen van het Verdrag inzake de rechten van het kind.
- Er moet veel aandacht worden besteed aan persoonlijke ervaringen, kennis uit de media (in het bijzonder van het internet) en de vaardigheden van jongeren op het gebied van onderzoek en reflectie.
- Presentaties, rollenspellen, ... zullen de jongeren helpen om zich de nieuwe kennis eigen te maken.

5 - Mogelijke didactische aanpak (10- tot 14-jarigen)²⁷

5, 1 - Algemene doelstellingen, succescriteria en beoordelingscriteria van de jury

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

- Begrijpen dat elk individu rechten heeft en dat ieder van ons de plicht heeft erop toe te zien dat de rechten van anderen geëerbiedigd worden.
- Begrijpen waarom het noodzakelijk is om specifieke rechten voor kinderen te definiëren.
- Inzien dat de mensenrechten algemeen erkende rechten zijn die door staten en internationale instellingen afgekondigd en in verklaringen vastgelegd zijn. Begrijpen dat de rechten van het kind onderdeel zijn van de rechten van de mens.
- Inzicht verwerven in de grote lijnen van het Verdrag inzake de rechten van het kind en van specifieke internationale overeenkomsten.
- Ontdekken welke rol de Europese instellingen en in het bijzonder de Europese Unie op dit gebied spelen.

---

²⁶ Cf. hierboven voorgestelde "Conceptuele benadering".

²⁷ De leerkracht/leider doet er goed aan de twee pedagogische benaderingen (10- tot 14-jarigen en 15- tot 18-jarigen) te lezen.

SUCCESCRITERIA

De leerlingen zullen van bij het begin door hun leerkracht of begeleider op de hoogte worden gebracht van de doelstellingen van de wedstrijd en de verwachtingen van de jury.

Wat verlangd wordt	Welke eisen gesteld worden Succescriteria	Aan welke punten aandacht zal worden besteed bij de beoordeling van het ontwerp
Uit te voeren opdrachten	De opdracht is geslaagd als...	
Een poster waarop een van de kinderrechten uit het Verdrag inzake de rechten van het kind wordt afgebeeld	<ul style="list-style-type: none"> a. De poster sluit aan bij de intentie om de 20^e verjaardag van het Verdrag te herdenken. b. De poster kan gebruikt worden om de rechten van het kind te bevorderen.	<ul style="list-style-type: none"> a. Het is duidelijk welk recht op de poster wordt afgebeeld. Dit recht komt daadwerkelijk aan bod in het Verdrag. b. De leesbaarheid van de boodschap. De artistieke waarde/kwaliteit van het ontwerp.
Een tekst waarin de poster wordt voorgesteld ('presentatietekst' genoemd)	<ul style="list-style-type: none"> a. Uit de presentatietekst blijkt dat de leerlingen de problematiek van de rechten van het kind goed hebben begrepen. b. In de presentatietekst worden de verschillende fasen van de totstandkoming van de poster duidelijk beschreven. c. Uit de presentatietekst blijkt dat de kinderen zich bewust zijn van de inhoud van het Verdrag. d. Uit de presentatietekst blijkt dat de leerlingen op de hoogte zijn van het optreden van de Europese Unie op het gebied van het op de poster afgebeelde recht.	<ul style="list-style-type: none"> a. De andere rechten worden vermeld, het persoonlijk engagement is zichtbaar. b. Het gaat duidelijk om een groepswerk, de rol van de begeleider wordt duidelijk omschreven. c. Een expliciete verwijzing naar het nummer van het afgebeelde recht en een motivering van de gemaakte keuze. d. Het ontwerp wordt duidelijk toegelicht in de presentatietekst.

5, 2 - Benadering

Deel 1

Tijdens het eerste deel wordt nader ingegaan op de algemene problematiek en de beschikbare informatiebronnen. Daarnaast werkt elke groep van 4 jongeren in onderling overleg een strategie uit die zal worden gevolgd om aan de in de "succescriteria" vastgelegde eisen te voldoen.

1. Materiaal

- Flip-overbord
- Antwoordblad voor de quiz
- Kladpapier
- Een exemplaar van het "*Verdrag inzake de rechten van het kind*" dat wordt opgehangen in de klas
- Indien mogelijk: een videoprojector en een snelle internetverbinding

2. Documentatie

Teksten om voor de hele groep te projecteren

- "*Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*"
- "*Verdrag inzake de rechten van het kind*"

Teksten in evenveel exemplaren als er werkgroepen zijn

- De tekst van artikelen 25 en 26 van de "*Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*"
- De tekst van het "*Verdrag inzake de rechten van het kind*"
- De tekst van artikel 24 van het "*Handvest van de grondrechten van de Europese Unie*"

Elke begeleider beschikt over een exemplaar van het door de Europese commissaris ondertekende reglement van de wedstrijd en van de "succescriteria"²⁸.

3. Organisatie van de groep of klas

De werkruimte zo indelen dat alle kleine groepen tijdens de besprekingen met de volledige groep het scherm kunnen zien.

1. Duur: 2 uur²⁹
2. Verloop

Grote groep

Een korte **inleiding** geven.

De eerste quiz projecteren. Individueel beantwoorden van de vragen op papier.

De resultaten bespreken.

Artikel 1 van de "***Universele Verklaring van de Rechten van de Mens***" projecteren.

Het artikel hardop laten voorlezen door een leerling.

De belangrijkste woorden terugvinden en op het flip-overbord noteren.

Artikel 2 projecteren.

---

²⁸ Cf. supra & 4, 4.

²⁹ Elk deel kan opgesplitst worden in twee delen van een uur.

Het artikel hardop laten voorlezen door een leerling.

De leerlingen het begrip **universaliteit** laten definiëren.

Artikelen 25 en 26 projecteren. Elke kleine groep een exemplaar van de tekst van deze twee artikelen geven.

De uitdrukking "*bijzondere bijstand verzekeren*" op het flip-overbord noteren.

Werkgroepen

De leerlingen in onderling overleg 3 zinnen laten formuleren om de rechten voor te stellen die door de Universele Verklaring aan kinderen worden toegekend.

Grote groep

Resultaten uitwisselen, bespreken en op het flip-overbord noteren.

Het **Verdrag inzake de rechten van het kind** inleiden.

De **artikelen** van het *Verdrag inzake de rechten van het kind een voor een* projecteren en hardop voorlezen.³⁰

Discussie met de hele groep. De belangrijkste opmerkingen op het flip-overbord noteren.

Werkgroepen

De kinderen noteren voor elk artikel of ze zich persoonlijk betrokken voelen en/of ze een kind of een jongere kennen waarop dit artikel van toepassing is (**zonder namen te noemen**).

De antwoorden worden besproken en in het verslag opgenomen.

De wedstrijd

Werkgroepen

Het reglement van het concours lezen. Discussie.

De "succescriteria" toelichten.

De groep duidt een "secretaris" aan die tijdens dit deel notities maakt.

Gezamenlijk uitwerken van een strategie om:

- het te illustreren onderwerp te kiezen;
- de best mogelijke illustratie te vinden.

De definitieve beslissing over het thema wordt pas tijdens het derde deel genomen.

De "secretaris" van dit deel leest zijn notities voor.

Ter voorbereiding van deel 2: **de leerlingen voorbeelden laten zoeken van situaties waarin de rechten van het kind worden geschonden en alle gevonden documenten meebrengen.**

Deel 2

1. Duur: 2 uur

2. Verloop

Werkgroepen

De door de "secretaris" van het vorige deel gemaakte notities lezen.

Een nieuwe secretaris aanduiden.

---

³⁰ Deze activiteit neemt veel tijd in beslag, maar zorgt voor een beter algemeen begrip van de tekst.

Aan de hand van de gevonden persberichten en andere documentatie stelt elke groep een lijst op van concrete situaties waarin een bepaald recht niet geëerbiedigd wordt:

- in de onmiddellijke omgeving van de leerlingen;
- in eigen land;
- in Europa.

Elke groep kiest een situatie uit de bovengenoemde lijst en bereidt de volgende opdrachten voor:

- een rollenspel om de situatie aan de rest van de klas of groep voor te stellen;
- een korte tekst in de stijl van een persbericht.

Grote groep

Elke werkgroep stelt de gekozen situatie voor in de vorm van een rollenspel en toont zijn "persbericht".

Algemene bespreking en synthese in groep.

Werkgroepen

De "persberichten" worden gerangschikt in de volgorde van de artikelen van het Verdrag.

Ter voorbereiding van deel 3: de kinderen antwoorden laten zoeken op de vraag "*Wat doet de Europese Unie voor kinderen?*"

De "secretaris" van dit deel leest zijn notities voor.

Deel 3

1. Duur: 2 uur
2. Verloop

Werkgroepen

De tijdens de vorige delen gemaakte notities lezen.

Een nieuwe secretaris aanduiden.

De antwoorden van de kinderen op de aan het einde van het vorige deel gestelde vragen thematisch indelen en foute antwoorden weerleggen.

Artikel 24 van het "*Handvest van de grondrechten*" voorstellen. De tekst hardop laten voorlezen.

De volledige tekst van het "*Verdrag inzake de rechten van het kind*" er opnieuw bijnemen.

Alle artikelen in stilte lezen.

Nagaan welke rechten door beide teksten worden erkend en een aantal sleutelwoorden onderstrepen: de aandacht vestigen op de overeenkomsten tussen de twee teksten.

Grote groep

De resultaten uitwisselen en bespreken.

De resultaten op het flip-overbord noteren.

Sleutelwoorden van het "Handvest"	Overeenkomstige artikelen van het "Verdrag"
'bescherming'	artikelen 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38
'mening uiten'	artikelen 12, 13, 14
'zorg', 'welzijn'	artikelen 23, 24

'betrekkingen en contacten met de ouders'	artikelen 9, 10
'belangen van het kind'	artikel 3

De tweede quiz projecteren. Individueel beantwoorden van de vragen op papier.

De resultaten uitwisselen en bespreken.

Werkgroepen

De "succescriteria" aandachtig doornemen.

"Welk recht willen wij afbeelden? Waarom?"

Het vierde lid van de groep krijgt de opdracht om de antwoorden van elk groepslid te noteren.

- Synthese. Een thema kiezen (de haalbaarheid van de poster controleren).
- In onderling overleg een korte tekst (vier lijntjes) opstellen waarin de keuze van het thema wordt toegelicht (argumentatie).
- Een planning opmaken van de verschillende taken die met het oog op de totstandkoming van de poster moeten worden uitgevoerd. De taken over de leden van de groep verdelen.

Deel 4

1. Duur: 2 uur

2. Verloop

Werkgroepen

De door de "secretaris" van het laatste deel gemaakte notities snel doorlezen.

De planning opnieuw bekijken en controleren of elke lid van de groep zijn of haar taken heeft uitgevoerd.

Poster maken.

De bijbehorende presentatietekst in het net overschrijven.

Grote groep

De posters tentoonstellen.

Elke groep stelt het resultaat van zijn werk voor en leest de bijbehorende presentatietekst voor.

Algemene bespreking.

Werkgroepen

Elke groep brengt de nodige correcties of aanvullingen aan in de presentatietekst.

6 - Mogelijke didactische aanpak (15- tot 18-jarigen)

6, 1 - Algemene doelstellingen, succescriteria en beoordelingscriteria van de jury

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

- Begrijpen dat de rechtsstaat, de democratie en de eerbiediging van de mensenrechten de belangrijkste pijlers van de Europese constructie zijn.
- Eraan herinneren dat de mensenrechten rechten zijn die algemeen worden erkend door staten en internationale instellingen.
- Begrijpen waarom het noodzakelijk is om specifieke rechten voor kinderen te definiëren.
- Inzicht verwerven in het Verdrag inzake de rechten van het kind.
- Weten welke rol de Europese instellingen en in het bijzonder de Europese Unie op dit gebied spelen.
- **Inzicht verwerven in het belang van het optreden van de Europese Unie op juridisch gebied.**
- Bijdragen aan de totstandkoming van een actief en verantwoordelijk Europees burgerschap.

SUCCESCRITERIA

De leerlingen zullen van bij het begin door hun leerkracht of begeleider op de hoogte worden gebracht van de doelstellingen van de wedstrijd en de verwachtingen van de jury.

Wat verlangd wordt	Welke eisen gesteld worden Succescriteria	Aan welke punten aandacht zal worden besteed bij de beoordeling van het ontwerp
Uit te voeren opdrachten	De opdracht is geslaagd als...	
Een poster waarop een van de kinderrechten uit het Verdrag inzake de rechten van het kind wordt afgebeeld	<ul style="list-style-type: none"> a. De poster sluit aan bij de intentie om de 20^e verjaardag van het Verdrag te herdenken. b. De poster kan gebruikt worden om de rechten van het kind te bevorderen.	<ul style="list-style-type: none"> a. Het is duidelijk welk recht op de poster wordt afgebeeld. Dit recht komt daadwerkelijk aan bod in het Verdrag. b. De leesbaarheid van de boodschap. De artistieke waarde/kwaliteit van het ontwerp.
Een tekst waarin de poster wordt voorgesteld ('presentatietekst' genoemd)	<ul style="list-style-type: none"> a. Uit de presentatietekst blijkt dat de leerlingen de problematiek van de rechten van het kind goed hebben begrepen en in het bredere kader van de rechten van de mens hebben geplaatst. b. Het werk is het resultaat van een collectief denkproces. c. Uit de presentatietekst blijkt dat de kinderen een grondig inzicht in de inhoud van het Verdrag hebben verworven. d. De presentatietekst bevat een verwijzing naar het optreden van de Europese Unie op het gebied van het afgebeelde recht.	<ul style="list-style-type: none"> a. Er wordt op een weldoordachte manier verwezen naar de algemene eigenschappen van de rechten van de mens en met name naar hun universele karakter. b. De verschillende fasen van het groepswerk zijn identificeerbaar, de redenen voor de keuze van het afgebeelde recht worden duidelijk toegelicht en de rol van de begeleider wordt gedetailleerd omschreven. c. De tekst en/of de poster bevatten een expliciete verwijzing naar het nummer van het afgebeelde recht. De gemaakte keuze wordt duidelijk toegelicht. d. Er wordt op een weldoordachte manier verwezen naar het Handvest van de grondrechten of het optreden van de Europese Unie op het gebied van het afgebeelde recht.

6, 2 - Benadering

Deel 1

Tijdens het eerste deel wordt nader ingegaan op het onderwerp en de beschikbare informatiebronnen. Daarnaast werkt elke groep in onderling overleg een strategie uit die tijdens het verdere verloop van de activiteit zal worden gevolgd.

Materiaal

- Flip-overbord
- Antwoordblad voor de quiz
- Kladpapier
- Een exemplaar van het "*Verdrag inzake de rechten van het kind*" en van het "*Handvest van de grondrechten*" dat wordt opgehangen in de werkruimte
- Een videoprojector en een snelle internetverbinding

Documentatie

Teksten om voor de hele groep te projecteren

- "*Verdrag inzake de rechten van het kind*"
- "*Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*"
- "*Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden*" (vaak ook "*Europees Verdrag voor de rechten van de mens*" genoemd)

Teksten in evenveel exemplaren als er deelnemers zijn

- Artikelen 25 en 26 van de "*Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*"
- "*Verdrag inzake de rechten van het kind*"
- "*Handvest van de grondrechten van de Europese Unie*"

Elke begeleider beschikt over een exemplaar van het door de Europese commissaris ondertekende reglement³¹ van de wedstrijd en van de "succescriteria".

Andere nuttige documenten.

Enkele arresten van de jurisprudentie van het Europees Hof voor de rechten van de mens over het eigen land.³²

Verloop

1. Organisatie van de groep of klas

De werkruimte zo indelen dat alle kleine groepen tijdens de besprekingen met de volledige groep het scherm kunnen zien.

2. Duur: 2 uur
3. Verloop

Grote groep

---

³¹ Deze tekst kan gedownload worden op de website van de wedstrijd.

³² Voorbeelden van arresten zijn terug te vinden op de volgende websites:

<http://www.echr.coe.int/ECHR/FR/Header/Case-Law/HUDOC/HUDOC+database/> (in het Frans),

<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Law/Hudoc/Hudoc+database/> (in het Engels).

Een korte **inleiding** geven.

De eerste quiz projecteren. Individueel beantwoorden van de vragen op papier.

De resultaten bespreken.

Werkgroepen

De groep duidt voor dit deel een secretaris aan die de conclusies noteert.

De "**Universele Verklaring van de Rechten van de Mens**" in stilte bestuderen.

"*Welke artikelen geven blijk van het universele karakter van de rechten van de mens?*"

De jongeren stellen vast dat het om de eerste twee artikelen gaat.

Artikel 29, lid 1 en 2 lezen.

De jongeren stellen vast dat het de voornaamste plicht van ieder van ons is om de rechten van anderen te eerbiedigen.

In de Verklaring de passages zoeken waaruit blijkt dat deze verklaring geen verdrag is en geen bindend karakter heeft. De laatste alinea van de preambule lezen en bespreken: de woorden "*gemeenschappelijk te bereiken ideaal*", "*alle (...) spannen zich in*", ... noteren.

Grote groep

De conclusies van dit eerste deel uitwisselen, bespreken en op het flip-overbord noteren.

Werkgroepen

Dezelfde werkwijze volgen voor het "**Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden**".

De aandacht vestigen op de vooruitgang die met dit Verdrag is geboekt: het gaat om verplichtingen die geëerbiedigd moeten worden!

Grote groep

Conclusies uitwisselen, bespreken en op het flip-overbord noteren.

De homepage van de website van het Europees Hof voor de rechten van de mens³³ projecteren. De taken van het Hof toelichten en de jongeren vragen om als voorbereiding op het volgende deel arresten over hun land te zoeken in de jurisprudentie van het Hof.

Grote groep

De conclusies van deze eerste fase uitwisselen, bespreken en op het flip-overbord noteren.

Bijvoorbeeld:

- **Een Verdrag is een overeenkomst die juridisch bindend is en een doeltreffendere bescherming biedt dan een Verklaring.**
- Sinds 1950 worden de rechten van de burgers van de lidstaten van de Raad van Europa beschermd door een internationaal verdrag.

Het Verdrag inzake de rechten van het kind projecteren.

De leerlingen tot de conclusie laten komen dat het om een internationaal verdrag gaat, net als het *Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden*.

---

³³ <http://www.echr.coe.int/ECHR/FR/Header/The+Court/Introduction/Information+documents/> (in het Frans)
en

<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/The+Court/Introduction/Information+documents/> (in het Engels).

Er wordt aan de jongeren gevraagd om het Verdrag te lezen als voorbereiding op het volgende deel.

Werkgroepen

De wedstrijd

Het reglement van het concours voorstellen. Discussie.

De "succescriteria" toelichten.

De groep duidt voor dit deel een "secretaris" aan. De jongeren **beslissen in onderling overleg welke strategie het meest geschikt is om:**

- een onderwerp te kiezen;
- de best mogelijke illustratie te vinden.

Het opzoekwerk dat als voorbereiding op het volgende deel moet worden verricht, wordt onder de leden van de groep verdeeld: voorbeelden uit verschillende media van concrete situaties waarin de rechten van het kind aan bod komen.

Er wordt aan de leerlingen meegedeeld dat de definitieve beslissing over het thema van de poster pas tijdens het derde deel wordt genomen.

De "secretaris" van dit deel leest zijn notities voor.

Deel 2

1. Duur: 2 uur
2. Verloop

Gedurende het volledige deel 2 wordt het *Verdrag inzake de rechten van het kind*³⁴ geprojecteerd.

Werkgroepen

De tijdens het eerste deel gemaakte notities lezen. Een nieuwe secretaris aanduiden. Opnieuw bekijken van de tekst van de "*Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*": artikelen 25 en 26 grondig bestuderen.

Het begrip "*bijzondere bescherming*" uit artikel 25 van de Verklaring wordt onderstreept.

Het *Verdrag inzake de rechten van het kind* in stilte lezen.

Elke deelnemer noteert de vijf artikelen die hem of haar het meest hebben aangesproken.

Bespreking.

Discussie over de definitie van het begrip "kind" (artikel 1).

De groep stelt een typologie van de gewaarborgde rechten³⁵ op.

Alle deelnemers noteren voor elk artikel of ze zich persoonlijk betrokken voelen en/of ze een kind of een jongere kennen waarop dit artikel van toepassing is. Ze noteren ook of ze in de media berichten hebben gehoord over gevallen van schendingen van de door het Verdrag erkende rechten.

De antwoorden volgens de eerder opgestelde typologie rangschikken en bespreken.

Elke leerling een exemplaar van het "*Handvest van de grondrechten van de Europese Unie*" geven. De status van dit document toelichten.

Artikel 24 hardop laten voorlezen.

---

³⁴ Het zou nuttig zijn om de 54 artikelen hardop voor te lezen, maar dit zou te veel tijd in beslag nemen.

³⁵ Cf. supra: situering van het probleem en website van UNICEF met tips voor het uitvoeren van een gedetailleerde analyse.

Discussie. Conclusies formuleren.

Grote groep

Conclusies uitwisselen, bespreken en op het flip-overbord noteren.

Werkgroepen

De "secretaris" van dit deel leest zijn notities voor. De groep keurt zijn aantekeningen goed.

Ter voorbereiding van deel 3: concrete voorbeelden zoeken van situaties waarin de rechten van jongeren worden geschonden.

Deel 3

1. Duur: 2 uur

2. Verloop

Werkgroepen

De tijdens de twee vorige delen gemaakte notities lezen.

Een nieuwe secretaris aanduiden.

Aan de hand van de gevonden persberichten en andere documentatie stelt elke groep een gedetailleerde lijst op van concrete situaties waarin een bepaald recht niet geëerbiedigd wordt.

De groep stelt ook een lijst op van concrete situaties waarin deze rechten wel geëerbiedigd worden.

Elke groep kiest vervolgens een manier om een van deze concrete situaties voor te stellen aan de rest van de klas of groep (rollenspel, affiche, situatie uitbeelden, ...).

Grote groep

Elke werkgroep stelt zijn werk voor, licht de gemaakte keuzes toe en beantwoordt de vragen van de andere groepen.

Synthese in groep.

Werkgroepen

Analyse van de verschillende presentaties en deze rangschikken in de volgorde van de artikelen van het Verdrag.

Grote groep

Bespreking.

De tweede quiz projecteren. Individueel beantwoorden van de vragen op papier.

De resultaten uitwisselen en bespreken.

Werkgroepen

De "succescriteria" en de notities van de "secretaris" van dit deel aandachtig doornemen.

"Welk recht willen wij afbeelden? Hoe willen we dat doen? Waarom?"

Het vierde lid van de groep noteert de antwoorden van elk groepslid.

- Synthese. Een thema kiezen (de haalbaarheid van de poster controleren).
- In onderling overleg een korte tekst (minstens vijf lijntjes) opstellen waarin de keuze van het thema wordt toegelicht (argumentatie).
- Een planning opmaken van de verschillende taken die met het oog op de totstandkoming van de poster moeten worden uitgevoerd. De taken over de leden van de groep verdelen.

Deel 4

1. Duur: 2 uur
2. Verloop

Werkgroepen

De conclusies van het vorige deel snel doorlezen.

De planning opnieuw bekijken en controleren of elke lid van de groep zijn of haar taken heeft uitgevoerd.

Poster maken.

De bijbehorende presentatietekst in het net overschrijven.

Grote groep

De posters tentoonstellen.

Elke groep stelt het resultaat van zijn werk voor en leest de bijbehorende presentatietekst voor.

Algemene bespreking.

Werkgroepen

Elke groep brengt de nodige correcties aan in de presentatietekst.